

LÄRARHANDLEDNING

BONNIER
CARLSEN

NÄR ALLT STÅR
PÅ SPEL

PHILIP O'CONNOR & HAIDAR HA.

BONNIER
CARLSEN

UTAN OFFER
INGEN SEGER

PHILIP O'CONNOR & HAIDAR HAJDARI

LÄRARHANDLEDNING TILL NÄR ALLT STÅR PÅ SPEL OCH UTAN OFFER, INGEN SEGER

Introduktion

Vad skoj att du ska läsa och arbeta med böckerna om laget Svea United - **När allt står på spel** och **Utan offer, ingen seger**. I denna handledning får du först kort sammanfattning av de två böckerna och författarna bakom dem. Därefter tydliggörs hur böckerna kan kopplas till skolans läroplan. Sist presenteras olika uppgifter som du kan använda före, under eller efter läsning.

Om böckerna

Böckernas målgrupp är unga i åldern 12-15. Böckerna är uppbyggda med korta kapitel och har ett förhållandevis enkelt språk. De handlar om fotbollslaget Svea United.

När allt står på spel handlar om Malik som är sjutton år och en riktig fotbollstalang. Han har redan hunnit göra allsvensk debut för sitt lag Svea United. Karriären verkar gå spikrakt uppåt men på hemmaplan är det tuffare. Hans mamma är sjuk och har inte råd att betala hyran. Brev från Kronofogden börjar bli mer regel än undantag. Malik behöver pengar och det nu, men fotbollskontraktet som han blivit lovad dröjer.

Men så dyker en chans upp. En barndomskompis, som hamnat på glid, erbjuder Malik riktigt mycket pengar. Allt som krävs är att han medvetet missar en straff i nästa match. Frågan är om Malik är beredd att ta emot en muta, och riskera hela sin karriär?

Utan offer, ingen seger handlar om Niko från Rosengård. Han är en skicklig fotbollsspelare. När det uppstår ett akut problem i laget Svea United blir Niko handplockad till laget. Allt går fort och Niko får lämna familjen i Malmö och flytta till Stockholm. När han väl landar i storstaden inser han att en annan spelare har blivit lovad precis samma sak som han själv. De två ska nu fajtas om samma position i laget. Den andre spelaren är äldre och mer erfaren och börjar direkt mobba Niko i ett försök att få honom att ge upp.

Det är tufft att vara ung och ensam i storstan. Hur mycket står man ut med innan man når bristningsgränsen?

Om författarna

Haidar Hajdari är journalist och har täckt allt från svenska fotbollsserien till Champions League och landskamper. Han har också jobbat med en mängd utländska medier på reportage om bland annat flyktingkrisen 2015. En del av hans egen resa inom fotbollen täcktes i radiodokumentären "Haidar Gräver Guld I USA" som sändes i P1 Dokumentär 2017.

Philip O'Connor är en väletablerad röst bland Sveriges sportjournalister. Med fokus på fotboll har han bevakat nationella och internationella tävlingar för Reuters såväl som för svensk press. Med ett stort samhällsengagemang syns han även ofta i debatter, främst för att prata om de svårigheter och möjligheter som finns i Sveriges förorter. Haidar och Philip träffades via fotbollslaget Kista Galaxy.

Koppling till Lgr11

De två böckerna **När allt står på spel** och **Utan offer, ingen seger** tar upp moraliska dilemman som man som människa kan ställas inför. I Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) lyfts detta med etik och moral. Det står i läroplanens inledande kapitel att det etiska "Perspektivet ska prägla skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själva och andra". Genom de två böckerna får du som lärare hjälp att göra just detta.

Böckerna kan tydligt kopplas samman med det centrala innehållet i ämnena religionskunskap, svenska och svenska som andraspråk för årskurs 7-9. I religionskunskap finns ett avsnitt om etik. Det står:

- ⚽ Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller, till exempel konsekvens- och pliktetik.
- ⚽ Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang, till exempel dygdetik.
- ⚽ Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.

Dessa delar av det centrala innehållet kan du med hjälp av böckerna, och de dilemman som de lyfter fram, få möjlighet att arbeta med.

I svenska och svenska som andraspråk lyfts berättande text fram. De står i det centrala innehållet för svenska:

- ⚽ Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter.

- ⚽ Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur för ungdomar och vuxna. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger.
- ⚽ Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra.
- ⚽ Några skönlitterärt betydelsefulla ungdoms- och vuxenboks författare från Sverige, Norden och övriga världen och deras verk, samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.

Och i svenska som andraspråk:

- ⚽ Skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter från olika tider och skilda delar av världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- ⚽ Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger.
- ⚽ Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra.
- ⚽ Några skönlitterärt betydelsefulla författare och deras verk samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.

Genom att läsa böckerna om Svea United kan eleverna få syn på människors identitets- och livsfrågor men också hur skönlitterära texter är uppbyggda. Bearbetar sedan eleverna böckerna muntligt eller skriftligt får de med sig ytterligare delar av det centrala innehållet i svenska eller svenska som andraspråk.

Svenska och svenska som andraspråk:

- ⚽ Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang.
- ⚽ Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspekar, såväl med som utan digitala verktyg.
- ⚽ Att leda ett samtal, formulera och bemöta argument samt sammanfatta huvuddragen i vad som sagts.
- ⚽ Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv. Anpassning av språk, innehåll och disposition till syfte och mottagare. Olika hjälpmedel, till exempel digitala medier och verktyg, för att planera och genomföra muntliga presentationer.

Uppgifter till de två böckerna

Sedan tidigare finns det ett arbetsmaterial med en del skrivuppgifter och gruppuppgifter till de två böckerna. Det materialet är samlat sist i denna handledning under respektive bok och rubrikerna Skrivuppgifter och Gruppuppgifter. Vissa av uppgifterna har förändrats något.

Introducera böckerna

Det är viktigt att skapa ett engagemang för läsningen och de valda böckerna. Ett sätt att göra detta är att inleda läsningen med att förutspå bokens handling.

1. Låt eleverna undersöka bokens omslagsbild. Vad visar den? Vilka ledtrådar ger den om bokens handling? Är detta en bok som verkar spännande, rolig, intressant? Låt elevernas egna tankar komma fram. Låt dem få samtala med varandra och för upp deras reflektioner i en gemensam tankekarta.
2. Läs nu texten som finns på bokens baksida. Kommer boken att handla om det som eleverna precis förutspått? Om inte, vad skilde sig åt?
3. Högläs bokens första kapitel och få på så sätt med dig alla elever in i handlingen.

Etiska modeller

Då böckerna lyfter flera moraliska dilemman kan dessa vara intressanta att diskutera, inte bara utifrån elevernas egna tankar, utan också utifrån etiska modeller. Ta hjälp av:

- ⚽ Sinnelagsetik (avsiktsetik)
- ⚽ Konsekvensetik
- ⚽ Pliktetik (regeletik)

Presentera de tre modellerna och låt eleverna sedan få reflektera över böckernas olika dilemman utifrån de tre modellerna. Hur skulle exempelvis Malik agera gällande matchfixningen om han följde pliktetiken? Hur skulle han agera om han istället följde konsekvensetiken eller sinnelagsetiken?

Vill du, kan du låta eleverna lyfta fram de moraliska dilemman som de hittar under sin läsning. Du kan också utgå från några av följande exempel, hämtade från böckerna:

- ⚽ Malik kan få ”snabba” pengar om han missar en straff. Är det rätt av honom att ta emot dessa pengar?
- ⚽ Gör Niko rätt som pekar ut Abbe i samband med matchen?
- ⚽ Är det rätt av Niko att berätta om Palles mobbning för Jenny?
- ⚽ Palle skryter om sin egen insats i massmedierna. Gör han rätt eller fel?
- ⚽ Niko pratar med sin mamma på telefon och väljer att ljuga för henne. Han vill inte berätta hur han egentligen mår. Gör han rätt eller fel?

Låt eleverna muntligt eller skriftligt få diskutera ett eller flera dilemman.

Undersök berättande text

Låt eleverna få undersöka de två böckerna. Ta hjälp av följande frågor:

1. Undersök dramaturgin. Hur är dramaturgin i **När allt står på spel** respektive **Utan offer, ingen seger**?
Ta hjälp av den dramaturgiska kurvan och delarna:
  - a. Anslag
  - b. Presentation
  - c. Fördjupning
  - d. Konfliktupptrappning
  - e. Klimax
  - f. Avtoning
2. Undersök tid och plats. När och var utspelar sig handlingen i de två böckerna? I vilken tid och i vilken miljö är handlingarna förlagda? Har miljön och tiden någon betydelse för händelseförloppet i böckerna? Under hur lång tid utspelar sig handlingen?
3. Undersök karaktärerna. Vilka personer finns i böckerna? Vem eller vilka är huvudpersonerna och vilka är bipersonerna? Vilken roll har bipersonerna? Vad får du veta om de olika personerna?
4. Undersök böckernas språk. Hur är texten skriven? Är de skrivna med dialog eller berättande partier eller kanske både och? Är de skrivna på slang eller med korrekt standardsvenska? Finns det många och långa beskrivningar eller är texterna skrivna kort och sakligt?
5. Undersök berättarperspektivet. Hur är texterna berättade? Från vems synvinkel får du följa handlingen? Är böckerna skrivna ur ett förstapersonsperspektiv (jag), ur ett andrapersonsperspektiv (du), ur ett tredjepersonsperspektiv (han/hon) eller är det en allvetande berättare som ger oss handlingen?

NÄR ALLT STÅR PÅ SPEL

Skrivuppgifter

Skriv ett nytt slut

När allt står på spel handlar om 17-årige Malik som måste välja mellan att ta emot pengar för att missa en straff eller skjuta i mål. Malik gör sitt val i boken, men vad tror du skulle hända om han valde att gå den andra vägen? Skriv ett sista kapitel med det du tror skulle hända om han valde det andra alternativet.

Om huvudpersonen

Från det du har läst i boken, hur tycker du Malik är som person? Är han en god vän? Smart? Dum? Vilken musik tror du han gillar? Tror du han kommer att lyckas i sin fotbollskarriär? Motivera ditt svar.

Matchfixning – kända fall

I denna uppgift ska du få ta reda på mer om matchfixning. Vad är matchfixning? Finns det några kända matchfixningar i Sverige? Är någon dömd för matchfixning i Sverige? Använd internet för att söka information.

Intervjua en fotbollsspelare

Det finns många fotbollsproffs som tjänar miljoner på sin talang, men det finns ännu fler som inte gör det. Ta kontakt med en spelare från ditt lokala elitlag och gör en intervju med hen. Fråga om hen får betalt, om hen kan leva på det hen tjänar eller om hen jobbar vid sidan om. Fråga också om hen känner till något fall av matchfixning och vad hen skulle göra om hen befann sig i samma situation som Malik. Skriv ihop texten till en tidningsartikel och låt dina klasskompisar få läsa den.

Gruppuppgifter

Diskutera i grupp

1. Om du hade hamnat i samma situation som Malik, med en sjuk mamma och ett berg med räkningar, vad hade du gjort? Hade du tagit pengarna eller hade du gjort något annat? Var går gränsen för vad som är rätt och fel, tycker du?
2. Vad tycker du om möjligheterna för ungdomar där du bor att delta i idrott? Finns det ett brett utbud? Är villkoren lika för killar och tjejer? Är det för mycket fokus på eliten eller får alla vara med? Vad behöver göras bättre och vems ansvar är det? Diskutera med gruppen och presentera sedan tre förslag för klassen.

Arbetet mot matchfixning

Hur jobbar man mot matchfixning i idrotts-Sverige? Dela upp er i grupper och ta kontakt med olika organisationer såsom Svenska Spel, Riksidrottsförbundet och de olika förbunden för de mest populära sporterna. Ta reda på om de har information och handlingsplaner för att ta itu med problemet. Redovisa resultat muntligt för klassen.

UTAN OFFER, INGEN SEGER

Skrivuppgifter

Mobbing

Niko blir utsatt för mobbing av sina medspelare. Hur hade du reagerat om du var Niko och blev utsatt för mobbing? Hur hade du hanterat det? Skriv en kort, personlig reflektion, där du låtsas vara Niko.

Hemlängtan

Att flytta till en storstad som ung är svårt och att vara ifrån sin familj kan vara ännu svårare. Hur ska man hantera hemlängtan på bästa sätt, tycker du? Skriv ner dina bästa förslag.

Gruppuppgifter

Antimobbningsarbete i idrotts-Sverige

Hur ser antimobbningsarbetet ut i Idrotts-Sverige? Vad har man för riktlinjer, projekt och tankar? Hur ska mobbning hanteras, enligt olika idrottsförbund?

Välj en idrott, samla in information kring deras antimobbningsarbete och fundera över om idrottsförbundet ni valt gör ett bra eller dåligt jobb. Vad kan de eventuellt förbättra? Redovisa det ni kommit fram till muntligt inför klassen.

Antimobbningsplan på skolan

Vad har vi för ansvar vad det gäller mobbning? Hur skapar vi en miljö där alla känner sig välkomna? Och vad är det som ligger bakom mobbning egentligen? Ta reda på fakta om mobbning och hur det funkar. Undersök också vad skolan har för plan om mobbning uppstår. Kan planen förändras eller förbättras på något sätt? Kom med konkreta förslag och skriv ner dem. Presentera sedan era förslag för skolans rektor.